B. J.

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

BIULETYN KOWIEŃSKI

WILBI

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) ZAMKOWA 3—3

Nr. 521.

Wilno, dnia 26 września 1931 r.

Treść numeru:

--:o§o:--

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

Vygandas-Purycki o roli Ligi Narodów.

"Musu Vilnius" Nr.26 z dn.20.IX.1931 r. Artykuł Vyganda-sa-Puryckiego p.t."Spojrzenie na Genewę". Streszczenie:

W Genewie odbywa się obecnie XII-ta sesja plenarna L.N. W związku z tem,że Liga Narodów odegrała dosyć wybitną rolę w zatargu polsko-litewskim i w przyszłości zapewnie wypadnie Litwie w walce o okupowane ziemie mieć z Ligą Narodów do czynienia, nie od rzeczy będzie poświęcenie instytucji Ligi Narodów nieco uwagi. Liga Narodów niczem się tak skompromitowała jak sprawą zatargu wileńskiego. Pakt Ligi Narodów głosi, że najwyższem jej zadaniem jest czuwanie nad nienaruszalnością traktatów międzynarodowych. Tymczasem złamanie traktatu suwalskiego, które ze względu na swą perfidję zapewne niema w historji odpowiednika nie zostało wcale przez L.N naprawione. Liga Narodów nie ośmieliła się nawet stanowczo potępić zdradziecką robotę polską, a usiłowała zamaskować podstęp i gwałt polski różnemi kompromisami bądź w postaci plebiscytu, bądź też projektów Hymansa. Wreszcie umyła Liga Narodów od tego wszystkiego ręce. Gdy Konferencja Ambasadorów zatwierdziła bezwstydnie pogwałcenie przez Polskę traktatu, Liga Narodów pośpieszyła ten bezwstydny krok Ambasadorów zaaprobować.

Polska, która złamała traktat międzynarodowy stała się w Lidze Narodów członkiem bardzo wpływowym.

Wszystko to sprawia, iż niektóre kraje mocno się do Ligi Narodów rozczarowały. Obecnie np., gdy świat cały ugina się pod ciężarem kryzysu gospodarczego w programie sesji plenarnej Ligi Narodów nie figuruje ani jedna sprawa dotycząca ciężkiej tej sytuacji. Na porządku dziennym sesji figurują kwestje podrzędne, teoretyczne. Powiada się, że Liga Narodów jest jeszcze zbyt słaba, ażeby móc rozstrzygać zawiłe problemy. W takim razie komu Liga Narodów jest potrzebna i poco państwa łożą takie sumy na jej utrzymanie?

Głosy francuskie o Wilnie.

"Musu Vilnius" Nr.26 z dn.20.IX.1931 r. Art.p.t."Jak czasami Francuzi mówią o Wilnie." Streszczenie:

Inteligenci francuscy zamieszkali w kolonjach zawsze wykazują wielką życzliwość dla Litwy i jej potrzeb. Pod tym względem górują oni o wiele nawet nad Anglikami, Amerykanami i innymi tak szetoko rozreklamowanymi przyjaciółmi Litwy. Największe francuskie pismo w Syrji "L'Orient" zamieściło ostatnio długi wywiad z korespondentem "Musu Vilnius", podkreślając w nim postęp Niepodległej Litwy i kończąc słowami, powtarzanemi wciąż przez Litwinów: "Chcemy Wilna i odzyskamy je". Podobną życzliwość okazali Francuzi, zamieszkali w Indochinach i innych kolonjach francuskich. Najczęściej się zdarza, że Francuzi zamieszkali w kolonjach nic nie słyszeli o Litwie i Wilnie i ciekawie o te sprawy dopytywali. Gdy się Francuzi dowiadują o stanowisku, jakie w swoim czasie zajął rząd francuski w sprawie Wilna, starają się usprawiedliwić go tem, że Francja zmuszona była ze względów na własne bezpieczeństwo dążyć do stworzenia jak najsilniejszej Polski, któryby w wypadku wojny francusko-niemieckiej mogła udzielić Francji tem skuteczniejszej pomocy.

Kronika.

Odwołanie posła Stanów Zjednoczonych.

Jak podaje "Dzień Kowieński" /Nr.215/, poseł nadzwyczajny i minister pełnomocny Stanów Zjedn. na Litwę p.Coleman wręczył w dn.22 września prezydentowi Smetonie swe listy odwołujące.

II. ZAGADNIENIA GOSPODARCZE.

"Memeler Dampfboot" o sktutkach przesilenia angielskiego na Litwie.

W jednym ze swych ostatnich numerów zastanawia się "Memeler Dampfboot" nad skutkami finansowego kryzysu angielskiego na Litwie na sytuację gospodarczą Litwy:

Anglja ma zamiar wprowadzić cła ochronne. Dotknie to również Litwę a szczególnie Kłajpedę. Eksport bowiem Litwy do Anglji wzrasta z roku na rok. W pierwszem półroczu 1931 r. wyraził się eksport cyfrą 39.2 milj.lt., podczas gdy w tym samym czasie 1930 - 30,7 milj.lt. Eksport litewski do Anglji stanowił 28,6% eksportu ogólnego. Obecnie w związku z przesileniem angielskiem ucierpi głównie eksport produktów żywnościowych z Litwy. W pierwszym rzędzie ucierpi eksport bekonów, masła i jaj. Zaznaczyć należy, że dotychczas eksport bekonów silnie się rozwijał. Do 1930 r. eksport bekonów dawał Litwie dochody przeciętnie pół milj.lt. rocznie; w 1930 r. dochody z tego tytułu wzrosły do 13,6 milj-litów, a w ciągu 7 miesięcy r.b. wyraziły się sumą 26,7 milj.litów. O ile więc obecnie eksport bekonów ma ucierpieć, w takim razie ogólny stan gospodarki litewskiej pogorszy się jeszcze więcej.

Kryzys angielski wpływa również niekorzystnie na eksport drzewa z Litwy. Przyjść może wkrótce czas, kiedy Litwa odczuje mocno kryzys światowy.

Kronika.

Trudności gospodarcze Litwy. Jak podaje "Rigasche Rundschau" /Nr.214/, spadek funta angielskiego i ostatnie wiadomości o kryzysie finansowym w armji wywołały również na Litwie nastrój nerwowy. W tych dniach odbyła się narada w Izbie Handlowo-Przemysłowej w Kownie. Narada ta miała na celu nawiązanie kontaktu między społeczeństwem a organizacjami gospodarczemi, ażeby zapobiec możliwości panicznych nastrojów. ~~Na~~ Podczas narady dominowała myśl, że mimo wrażenia zagranicy iż Litwa obok Francji stanowi w Europie szczęśliwą wyspę gospodarczą, ogólna ekonomiczna depresja właśnie teraz może Litwę opanować. Litwie grozi obecnie kryzys gospodarczy wskutek niepewnych rynków zbytu dla litewskich produktów rolnych.

Wskutek podwyższonych niemieckich ceł agrarnych i ciężkiego kryzysu gospodarczego w Niemczech, eksport litewski do Niemiec, który jeszcze w r.ub. wynosił 60% eksportu ogólnego, wybitnie się zmniejszył. Wpłynęła też na to okoliczność, że banki niemieckie przechodzą kryzys, co utrudnia możliwości eksportowe.

Drugi klijent Litwy Anglja również walczy obecnie z trudnościami gospodarczemi. Ceny na bekony litewskie i litewski produkty mleczne są w Anglji również niskie. Rząd litewskie popiera już obecnie eksport bekonów do Anglji, płacąc 10 do 15% ceny osiągniętej. Wobec dewaluacji funta angielskiego rząd będzie musiał dołożyć do eksportu bekonów jeszcze więcej. Litwa musi bowiem eksport bekonów i produktów mlecznych rozwijać, gdyż eksport zboża, lnu i innych produktów całkiem się nie opłaca.

Trzeci klijent Litwy Łotwa również nie może być uważany za pewnego odbiorcę, gdyż rozwój eksportu za pośrednictwem banków jest bardzo utrudniony. Eksport stanowi dla Litwy główną pozycję w litewskim bilansie płatniczym. Pozycji tej nie mogą zastąpić inne pozycje, tak, że jej ograniczenie spowodować może trudności nietylko gospodarcze, lecz również finansowe. Zmniejszenie eksportu może pociągnąć za sobą zmniejszenie zapasu walut obcych w Banku Emisyjnym.

Trudności małych banków na Litwie. Jak podaje "Rigasche Rundschau" /Nr.214/, w dniach ostatnich rozeszły się w Kownie pogłoski o trudnościach płatniczych, w jakich się znalazły niektóre mniejsze banki. Kierownik Litewskiego Banku Emisyjnego dyr. Paknys oświadczył w rozmowie z przedstawicielem prasy, że urzę-

dowo wiadomem tylko o likwidacji Centralnego Związku Wzajemnego Kredytu. Trudności, jakie przeżywają obecnie niektóre małe banki nie mogą mieć większego wpływu na litewskie życie gospodarcze, gdyż ich działalność jest zupełnie ograniczona. Jakiekolwiek niepokojące pogłoski o większych bankach nie są rozpowszechniane, tak, że nie należy oczekiwać żadnych komplikacyj.

Ministerstwo Finansów zarządzi rewizję ksiąg Centralnego Związku Wzajemnego Kredytu. Jak wiadomo, długi tego banku wynoszą 15 tys.dolarów.

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

"Lietuvos Aidas" o uniwersytecie katolickim.

"Lietuvos Aidas" Nr.213 z dn.22.IX.1931 r. Art.p.t."Wciąż jeszcze o uniwersytecie". Streszczenie:

"Rytas" doniósł w jednym ze swych ostatnich numerów, że studenci wydziału teologiczno-filozoficznego oświadczyli na swem zebraniu, ze pod względem prawnym reforma wydziału jest niefortunna. Z rezolucyj tego zebrania wynikałoby, że reformie podległ tylk wydział teologiczno-feilozoficzny. Tymczasem na innych wydziałach również nastąpiły znaczne zmiany jak to wykazuje poniższa tabelka:

Wydz.hum.	było 18 katedr.	pozostało 12 katedr.
"	" 32 prof.	" 21 "
Wydz.prawny	" 15 katedr	" 13 katedr
"	" 33 prof.	" 19 prof.
Wydz.mat.-przyrodniczy i studjum rolnicze	" 13 katedr	" 12 katedr
"	" 20 prof.	" 18 prof.
Wydział medyczny /bez weterynarji/	" 28 katedr	" 17 katedr
"	" 29 profesorów	" 19 prof.
Wydział techniczny	" 17 katedr	" 11 katedr
"	" 31 prof.	" 24 prof.
Wydz.teologiczno-filozof.	" 22 katedr	" 17 katedr
"	" 37 prof.	" 19 prof.

Wszystkie więc katedry i personel wydziałów poszczególnych zostały zredukowane. Wynika więc stąd, że wydział teologiczno-filozoficzny ma akurat tyleż powodów do bicia na alarm co inne wydziały. Mimo to wydziały pozostałe wcale alarmu nie wszczynają.

Mówiąc o rzekomych krzywdach wydziału teologiczno-filozoficznego wypadłoby też uwzględnić cyfry następujące: W r.b. budżet wynosi niemal 6 milj.litów. Z tego na wydział teologiczno-filozoficzny przeznacza się ½.703 tys.lt., podczas gdy rzekomo uprzywilejowany wydział humanistyczny otrzymuje 673 tys.lt. czyli o 30 tys. mniej od wydziału teologiczno-filozoficznego. Wydział prawny otrzymuje 465 tys.lt.Wydział techniczny, który wymaga szeregu drogich instalacyj otrzymuje 732 tys.lt.czy li zaledwie o 30 tys.więcej niż wydział teologiczno-filozoficzny. Jedynie wydziały matemat.-przyrodniczy i medyczny otrzymują więcej niż po miljonie. Cyfry te nietylko charakteryzują rzekome krzywdy wydziału teologiczno-filozoficznego, a jednocześnie świadczą o trudnościach z jakiemi walczyć musi uniwersytet. Sześć miljonów to nie jest suma zbyt wielka dla uniwersytetu, który mimo to jakoś daje sobie radę. Cieszyć się przeto należy, że małe państwo litewskie może utrzymać ten jeden uniwersytet. Trudno też się zgodzić na to, że projekt założenia drugiego uniwersytetu ma jakieś realne podstawy.

K r o n i k a .

M a n e w r y s z a u l i s ó w . Jak podaje "Lietuvos Aidas" /Nr.213/, w dniach ostatnich odbyły się na terenie powiatów kowieńskiego, szakiowskiego i rosieńskiego manewry szaulisów. Objęły one ogółem 400 członków związku. Między innemi wykonano "atak" i "obronę" Welony.

P o s t u l a t y m ł o d z i e ż y k a t o l i c k i e j w s p r a w i e u n i w e r s y t e t u k a t o l i c k i e g o . Jak podaje "Rytas" /Nr.212/, studenci wydziału teologiczno-filozoficznego uniwersytetu im.Witolda Wielkiego powzięli na walnem zebraniu w dn.19 września 1931 r. następującą rezolucję: Studenci wydziału teol.-filozof. /podwydział filozoficzny/ uniwersytetu im. Witolda Wielkiego na wieść o wysiłkach w kierunku założenia uniwersytetu Katolickiego entuzjastycznie witają ten krok litewskich uczonych-katolików, któremu spełnić wypada wielką misję w narodzie litewskim, a to zarówno pod względem religijnym /powstrzymanie szerzącego się na Litwie ducha wschodniego nihilizmu i zachodniego liberalizmu/, jak również pod względem narodowym /krzewienie współzawodnictwa umysłowego i rozwój tą drogą intelektualnej pojemności narodu litewskiego/.

S p r a w a k o m u n i s t ó w . Jak podaje "Rytas" Nr.212, przed sądem wojskowym stanęli w dniach ostatnich dwaj komuniści. Jeden z nich nazywa się A.Bewziukas.

R o c z n i c a p i s a r z a l i t e w s k i e g o . Jak podaje "Rytas" Nr.212, w dn.21 września upłynęło 30 latod chwili zgonu znanego pisarza i poety litewskiego Franciszka Wajczajtisa.-W związku z tem ma się odbyć uroczysty obchód w miejscowości Syntowty, gdzie poeta został pochowany.

P o w r ó t z z e s ł a n i a d w ó c h s t u d e n t ó w a t e j t i n i n k ó w . Jak podaje "Rytas" /Nr.212/, powrócili z zesłania na prowincję dwaj studenci atejtinincy Antoni Masionis i Jerzy Żemajtajtis. Pozwolono im osiedlić się w Kownie i kontynuować studja.

IV-V. SPRAWY POLSKIE I INNYCH MNIEJSZOSCI NARODOWYCH.

K r o n i k a .

W y j a z d z L i t w y 8 0 0 - s e t Ż y d ó w . Jak podaje "Rytas" /Nr.213/, w dn.24 września wyjechała z Litwy ostatnia 5-ta z kolei grupa emigrantów żydowskich do Bir-Bidżanu. Ogółem wyjechało więc do Bir-Bidżanu w czasach ostatnich około 800-set Żydów.

VII. SPRAWY KŁAJPEDZKIE.

K r o n i k a .

P o b ó r r e k r u t ó w w K ł a j p e d z i e . Jak podaje "Lietuvos Aidas" /Nr.212/, rozpoczął się na terenie Kłajpedy w dn. 15 września pobór rekrutów. Szerokie warstwy ludności obszaru Kłajpedy pobór witają bardzo przychylnie.

VIII. Z ŻYCIA LITWINOW WILENSKICH.

K r o n i k a .

Z d z i a ł a l n o ś c i L i t e w s k i e g o T - w a N a u k o w e g o . Jak podaje "Vilnius Rytojus" /Nr.76/, litewskie T-wo Naukowe w Wilnie zakomunikowało, że z dniem 15 października r.b. pracować zacznie specjalnie wyłoniona komisja nad słownikiem litewskim i materjałami folklorystycznemi. 25 marca 1932 r.obchodzone będą w Lit.T-wie Naukowem dwie rocznice: 25-lecie istnienia towarzyst i 100-ecie litewskiej prasy perjodycznej. Ukaże się w związku z tem kolejna księga "Narodu Litewskiego".-